



Datum och mottagare

(Sveriges regering, EU kommissionen och Europaparlamentet, etc.)

Europaforum Norra Sverige - synpunkter om kaskadanvändning

BAKGRUND

Det finns en ambition inom EU om en obligatorisk kaskadanvändning av biomassa d.v.s. för hur biomassaresurser används. Kaskadanvändning föreskriver en bestämd prioritetsordning för skoglig råvara och innebär att virket först ska användas för sågade träprodukter. Följande etapper är i nämnd ordning återanvändning, återvinning, bioenergi och avyttring. Enligt dessa prioriteringar hamnar träets energianvändning längst ned på skalan i kedjan. Detta är inte bara en fråga om energi, utan minst lika mycket kring utvecklingen av nya biobaserade material och produkter. EU-regler kan bli hinder för hållbar bioenergi och EU:s skogsstrategi som nämner kaskadanvändning av biomassa, kan bli bindande lagkraft med konsekvenser för bioenergi.

Inom EU saknar många länder kunskap om skogsbruk och skoglig bioenergi. Det kan påverka svensk bioenergi via EU-regler. Det behövs en strategi och ett nätverk för att bevaka svenska intressen och kunskap. Forskningsresultat och teknikutveckling om svensk bioenergi och hållbarhet måste nå beslutsfattarna inom EU. Det behövs gemensam analys och utformning av svenska budskap. Detta är ett sådant bidrag/inspel.

SYNPUNKTER

Europaforum Norra Sverige (EFNS) framför härmed sina synpunkter på kaskadanvändning av skogliga råvaran biomassa:

- EFNS motsätter sig bindande regler på EU-nivå för användning av skoglig biomassa/biomassaresurser.
- EFNS anser att skogspolitiken, skogen och skogsprodukter inkl biomassa ska fortsätta vara en kompetens för medlemsstaterna.
- EFNS anser att hur biomassa används beror på industrins bedömning av ekonomisk nytta som i sin tur beror på efterfrågan och politiska beslut. Marknaden löser allokeringen av skogsråvara, också för energianvändning.
- EFNS motsätter sig att regler införs som säger vilken skogsråvara som får användas till vad – men ser gärna policys som skapar marknader som är miljö- och klimatssmarta och samtidigt ger goda intäkter och skapar sysselsättning.
- EFNS uppmanar EU-institutioner att stödja åtgärder som främjar infrastrukturen, det aktiva skogsbruket samt forskningen och utvecklingen inom skogssektorn kopplat till bioekonomin och den utökade biobaserade industrin.



- EFNS anser att användningen av energived borde öka i Europa. Detta skulle främja produktionen av förnybar energi och öka försörjningen av råvaror för att upprätthålla skogsindustrins konkurrenskraft. Detta skulle i sin tur gynna ekonomin på landsbygden.
- EFNS anser att en kraftigt ökad användning av energived är en förutsättning för att medlemsländerna ska ha möjlighet att nå sina åtaganden enligt Förnybarhetsdirektivet liksom klimatmålen enligt COP21-överenskommelsen.
- EFNS erinrar att EU-kommissionen inte har rätt att styra medlemsländernas energimix. Enligt artikel 194 i Fördraget om Europeiska Unionens Funktionssätt (FEUF) kvarstår val av energikällor som en fråga om nationell befogenhet.

Sverige har haft lagstiftning för reglering av skoglig biomassa förr med dåliga erfarenheter. Byggnadslagen föreskrev att värmeverk måste få regeringens tillstånd för att få använda biobränsle över en viss volym. Reglerna överfördes 1987 till Träfiberlagen, men avskaffades 1991. Det fördes även diskussioner på den tiden om att införa särskild skatt på sågspån som användes för energiproduktion. Syftet med samtliga regleringar var att skydda råvaruförsörjningen för massaindustrin och för spånskiveindustrin när bioenergianvändningen ökade. Precis samma tänkande som idag sprider sig inom EU. Flera länder inom EU inför träfiberlagar. En naturlig del i det svenska skogskretsloppet är att ta del av skogsråvaran för småskalig koldioxidneutral energiproduktion.

Biomassan finns i de flesta länder och är största¹ energislaget i Sverige. Biomassan används som industriell råvara för biobaserade produkter, för produktion av el, värme, kyla samt biodrivmedel och bidrar till försörjningstrygghet på energiområdet.

I Sverige har resurseffektiv användning av trädets olika delar utvecklats tack vare starka synergier mellan olika slutförbrukare under lång tid. Råvaruflödena varierar över tid och på olika regionala marknader. Det går därför inte att definiera vad som är huvudprodukt, samprodukt, biprodukt och avfall.

På en fungerande marknad bestämmer råvaruköparna vilket värde olika typer av biomassa har, oberoende av om den är primär (odlad gröda eller träd från skogen), om den är sekundär (biprodukter från jordbruket, skogsbruket eller industrin) eller om den är tertiär (avfallsprodukter efter användningen). Biomassaleverantörer inklusive skogsägarna måste fortsätta att ha möjlighet och frihet att besluta om vem de säljer sin råvara till för att säkra en jämn avkastning över tid.

¹ Kärnkraftens spillvärme exkluderad vid jämförelsen (Källa: Energimyndigheten)



Skogsbruket siktar mot marknader med högre betalningsvilja. Stamved som utgör den största delen av den avverkade skogen går till massa- och pappersindustrin och till sågindustrin där restprodukter används till processenergi och till avsalu på energimarknaden. Den styrningen hanteras av marknaden via prismetkanismer.

Skogsbränsle som hämtas direkt i skogen (primärt skogsbränsle) utgörs främst av grenar och toppar (grot), klana träd och stamved som ratas av marknaden p.g.a. skador eller att trädslaget saknar annan marknad. I liten omfattning har även stubbar skördats. Även friska stammar av stamved går till bränsle i stället för till massa- och pappersindustrin då bränslepriset är högt och/eller då efterfrågan på massaved viker. För skogsägarna är den potentiellt stora energimarknaden viktig då den inte är lika konjunkturkänslig som andra marknader. Inte minst då utbudet av vedråvara plötsligt blir stort i samband med stormfällningar, skogsbränder, insektsangrepp och svampskador. Då blir energimarknaden viktig för den totala skogsbruksekonomi och därmed skogsägarnas vilja att investera i åtgärder som ökar skogsproduktionen.

Användningen av skoglig bioenergi tilltar som ersättning för fossila bränslen som har negativ inverkan på klimatet. Koldioxiden från biobränslen upptas av nyplanterade träd och biobränslen är därför koldioxidneutrala sett över ett relevant tidsperspektiv. Ett perspektiv som ofta skiljer sig från kortsiktiga politiska mål för minskningar av växthusgasutsläppen. Detta är viktigt att förstå för att fullt ut värdera värdet av att ersätta fossila energialternativ och material med stora kolavtryck med förnybar råvara från skogen. Alltså - ett aktivt skogsbruk som det svenska påverkar mängden koldioxid i atmosfären positivt genom att den binder in och lagrar koldioxid i skogarna och genom att det ersätter fossila bränslen och produkter med bioenergi och skogliga produkter.

55% av Sveriges yta består av skog² och utgör bas för uthållig industri- och energiproduktion. Europaforum Norra Sverige vill understryka skogsindustrins betydelse för Sverige och för Europa. Sverige är världens näst största exportör av papper, pappersmassa och sågade trävaror, dvs. klimatneutrala produkter tillverkade med hjälp av förnybar energi och förnybar skogsråvara. På detta sätt bidrar Sverige till det europeiska klimatarbetet. Skoglig biomassa är en viktig råvarukälla för framväxande biobaserade industrier. Produktion av nya produkter t ex biobaserat plast, textilier och flygbränsle och energi från

² Sverige består av 41 miljoner hektar land. 23 miljoner hektar är täckt av skog. Sverige är ett av världens skogsrikaste länder om man ser till förhållandet mellan areal skog och folkmängd. Ungefär 2,5 hektar skog per person. En hektar är 10 000 kvadratmeter eller ungefär 1,4 fotbollsplaner (Källa: Skogsstyrelsen)



skogen kan väsentligen bidra till att uppnå EUs mål om en utvecklad bioekonomi utifrån regionala förutsättningar.eu

Antaget vid Europaforum Norra Sverige XXI, Piteå, 26 februari 2016

Erik Bergqvist (S) ordförande Europaforum Norra Sverige

Ewa-May Karlsson (C) Region Västerbotten

Harriet Classon (S) Region Västerbotten

Robert Uitto (S) Region Jämtland Härjedalen

Gunnar Hjelm (M) Region Jämtland Härjedalen

Thomas Andersson (C) Region Jämtland Härjedalen

Ellinor Söderlund (S) Kommunförbundet Norrbotten

Anders Josefsson (M) Kommunförbundet Norrbotten

Maria Stenberg (S) Norrbottens läns landsting

Hans Stenberg (S) Landstinget Västernorrland

Peder Björk (S) Kommunförbundet Västernorrland

Anders Gäfvert (M) Kommunförbundet Västernorrland